

G. RAAL

ARTISTENLEED

PORTRETTEEN EN SCHETSEN

*Aan Raf. VAN OS
den held van „Jesuietengoed”
17 April 1918, vriendelijk op-
gedragen.*

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Inhoudstafel

	Bladz.
Artistenleed	5
Zwart Polleke	13
De Oud-Vrederechter	23
'n Stumperd	33
De Karnaval van Janneke	42
Van een Naaisterke en een Metsersknappe . . .	50
Draai Keuningén	54
Landverhuizers	59
Uit het Leven van Kanunnik Van Haecke . . .	65
Vader De Beucker	72
Ten Kerstennacht in het Jaar 1912	78
De Hoed van den Letterkundige	87
Boomen	94
Naar Oud-Vlaanderen	103
Jan Bart	127

Artistenleed

Van dit werk werden gedrukt zes exemplaren op geschept Hollandsch papier van Van Gelder Zonen, genummerd van 1 tot 6. (Niet in den handel)

Op den zolder van een hoog huis, in de oude stede, met uitzicht op den grijzen Onzen Lievevrouwetoren en de roode daken van de huizenzee, woonde mijn vriend, de schilder.

Gansch de noordkant van zijn werkplaats was door zijn gerief en zijn schilderijen ingenomen. 't Was daar een mooie boel. Het stof lag een vingerdik over de schoonheid van zijn werk, een kapotte stoel was het eenige fatsoenlijke meubel, dat den bezoeker uitnoodigde het kort te maken en te gaan van waar hij gekomen was.

Links naar het midden toe, of het daar warmer was, stond zijn bed.

De jongen was niet rijk, maar bezat een machtige verbeelding, die hem al het aardsche vergoedde en hem een betrekkelijk geluk schonk. Hij droomde van gothiek en genoot aldus al de stonden van zijn eenzaam leven, gewijd door den zegen van zijn verbeelding.

Ik had hem in den laatsten tijd zelden gezien. Men vertelde dat het hem niet al te best ging en, eenigen der intiemsten, maakten, toen zij van hem spraken, een stil gebaar met den wijsvinger naar het hoofd.

Zoo iets kon ik niet gelooven. Ik wist wel dat hij soms zonderling deed, maar daarom was hij ook

artist, een mensch met afwijkingen. Dagen achtereen kon hij van zijn zolder niet weg en genoot hij in de eenzaamheid, van al de besteende heerlijkheid van de Antwerpsche daken. Maar dat het zoo erg met hem kon gesteld zijn, daar geloofde ik geen woord van.

Ik werd toch ongerust en trok op een kouden vriesdag, naar zijn kijker, acht en zestig trappen hoog.

Het duiveltje brandde gloedrood en joeg zingend zijn heeten adem in de schouw. Het groote venster, dat, met zijn renaissancekap, een sprong in het dak deed, stond wagenwijd open en liet den noordenwind vrij spel in de kamer.

Hij was blij dat hij mij zag, stak me de hand toe en zei me een paar vriendelijke woorden.

Dat was al veel voor hem die steeds zeer karig van zeggen was.

Ik stak mijn hoofd door het open raam.

Een blauwachtig plasje zeepsop sompte over de groene groezeligheid in de goot. Daarover had hij reeds zoo menigmaal ruzie gehad met zijn huisbazin. De geburen hadden meer dan eens hel en duivel geschreeuwd, wanneer hij een emmer waschwater, met een schoonen zwaai, over de naast en lager liggende daken had geslingerd en geledigd. Eenmaal zelfs had de verbolgen gastvrouw, steeds de braafheid en de goedheid in persoon, gedreigd hem te doen verhuizen, zoo hij dat « burentreiteren » niet liet.

— Gij zult de politie nog op mijn dak roepen, had ze vol wanhoop gezeid, want het stinkt hier als de pest.

Sindsdien liet hij weken lang den vollen emmer waschwater stilletjes in de goot van de woonst leeg-

loopen en moest het beneden, aan de tafel, zoo menigmaal van de bewoners hooren dat het regenwater er zoo vieselijk uitzag en gemeen begon te ruiken.

— Dat is van de duiven hiernaast, had hij gezeid, die doen den Godsganschen dag anders niets dan in de zon slapen en het dak beschilderen.

— Spreek nooit kwaad van een konkurrent, had de huisbazin hem toen gemelijk voor raad gegeven, terwijl ze hem eens flink in de oogen had gekeken.

't Vrouwtje echter was er toch achter gekomen en hij had reeds lang zijn rommel bijeen kunnen pakken en ophoepelen zoo hij niet zoo erbarmelijk in de miserie had gezeten en de huisbazin eerbied had voor zijn ellende en voor zijn groote kunst.

Want hij was een kunstenaar, hoewel niet naar al de regels der akademie en klassiek.

Uit pure dankbaarheid schilderde hij dan het portret van het dikke, waggelend vrouwtje, een meesterstuk van humor en techniek, dat de bewondering van heel het gebuurte opwekte.

Zij zou dan zelf maar iederen dag de vier verdiepingen opstommelen, het bed schikken en het waschwater medenemen.

't Begon te donkeren. Door 't raam had ik kijk op den met starren bezaaiden hemel. In 't Westen, langs den kant van Burght, hing een fluweelen nevel, door 't goud van de verdwenen zon. Het Oosten was diep donker, vol staal-blauwe vrieskracht.

Gore stadsgeluiden stegen uit onbekende diepten en donkerten op; papegaaigekras, tramgeschel, orgelgedraai, stoomgefluit, klokkengeluid, getromp en gerinkel, vermengd met geluiden, die men met geen

naam bestempelen kan en die, met vette keukenwalmen, naar boven stegen.

Plots, alles overschreeuwend, krasten de tonen uit een ouden versleten fonograaf. Wreede klanken, schrijnend, vol wee en droefheid.

— Dat machien! Dat machien! kreet mijn vriend. Kon ik dat vervenscht ding aan stukken stampen, in duizend stukken, zoo dat er niets, geen « grummel » meer van overbleef.

Hij trok mij van het venster en smeed het raam dicht.

't Was duister in de kamer geworden. De stoof zong, een roode plek lichtte op den glans van de zinken plaat.

Er kwam geen ander gerucht van buiten meer door dan het steenen en gekreun van den fonograaf.

Zenuwachtig stond hij van den bedkant op, trok 't venster open en wees met zijn vinger in de diepte.

— Ziet ge 't beest daar liggen! riep hij, dáár, zijn koperen muil gaapt naar links. Ziet ge 't?

Ik boog, naast het zijne, mijn hoofd door het raam. Eenige meters naar links, heel in de diepte, plekte 't licht uit een groot met glas overdekt werkhuis. De ruiten waren door fijn gevlochten ijzerdraad beschut.

In 't werkhuis, op eene groote tafel, zaten, met de gekruiste beenen onder het lichaam, verscheidene mannen te naaien. Een viertal snijders stonden recht op voor de lange tafel. Men zag hun schaar, met stille flikkering van haar stalen bek, door de stof happen.

Ik kon het « beest » moeilijk zien.

— Daar zie, op die kas, in den hoek! herhaalde mijn vriend.

Nu zag ik het. Het geluid steeg uit dien glimmenden mond en vervulde de gebuurte met angstgeschreeuw.

De schilder kreeg weer een bui van niet te stillen woede.

— O!, kon ik het maar eens onder handen krijgen!

jammerde hij, maar één minuut onder handen krijgen!

Ik zag bij het zachte licht der sterren hoe zijn oogen van radeloosheid brandden, er lag iets ontzettends bang in, dat naar waanzin helde. 'k Begreep zijn lijden, toen het krassend gezeur, na een oogenblik stilte, hevig tot ons doordrong en het « Pelgrimslied » uit Tannhäuser brulde.

En ik begreep ook het gebaar mijner vrienden toen zij over des schilders schrik spraken en met den wijsvinger naar hun hoofd wezen.

Het was hier werkelijk om het verstand te verliezen.

— Ik heb den baas van dat kot reeds twee brandbrieven gezonden en gedreigd hem te vermoorden wanneer hij dat machien niet tot zwijgen bracht, hernam mijn vriend. Allemaal niets gekort. Die kleermaker is van den duivel bezeten; sindsdien laat hij het ring-aan-een afdraaien. Hoe dat werkvolk, zoo dicht bij de hitte van dien schreeuwenden vuurberg, het vol houdt, gaat mijn eenvoudig verstand te boven. Het is om er zot van te worden, stapelzot. En ik voel dat ik het reeds word. Hoort ge het: Zot! zot! zot!

Hij liep van het raam naar het andere einde van het kamerke, bukte zich plots en raapte een steen op.

— Ik heb hier een heelen boel van die projectielen liggen, zei hij. Al de steenen, die ik op straat vind, sleur ik naar boven en daarmee overstrooi ik dat lawaai! Telken avond, wanneer die heeschheid en die wreedheid beginnen te spoken, lap ik er eenige op den ijzerdraad. De baas heeft verscheidene geburen reeds met een proces bedreigd wanneer zij hun

schouwen en hun daken niet laten repareeren. Repareer maar! Ik blijf zoo lang dien schreeuwer bombardeeren tot hij verhuizen zal. Doet hij 't niet, dan trek ik er uit!

Een zwaai en daar zoefde de steen door de lucht, klabetterde op het ijzerwerk, sprong als een bal omhoog, botste tegen den muur en viel toen een tweede maal op het vlechtwerk neer, waar hij bleef liggen.

Ik zag hoe de naaiers reeds een been van onder het zitvlak losten en vreesachtig naar omhoog keken, de geheimzinnige donkerte in. Toen de slag door geen ander meer werd gevolgd hernamen zij weder hun werk.

't Machien zweeg een wijl en 't was een groote pose van verlichting.

Maar ik zag een man de afgezongen plaat weg nemen en vervangen door een nieuwe.

Daarop kwam weer een ander vooiske, een cavatine uit « La Favorite »: « Ange si pur ».

— Wacht een minuutje, hijgde mijn vriend, ik zal U een Angesipuren!

Hij stak zijn handen door het raam, scharrelde onder de pannen en haalde een groote groeze bemosten mortel voor den dag. Hij wierp die denzelfden weg van den steen op.

't Was een verschrikkelijk gedruisch. De rotte mortelklomp loste zich bij zijn val op en honderden stukjes vonden hun weg door de mazen van den ijzerdraad en beten en sloegen tegen de helverlichte ruiten.

Het was als een orkaan die loeide, een vuurberg die ratelde, een aardbeving die schokte.

Vensters werden open gerukt en langs alle kanten hoorde men stemmen, die elkander iets angstig toeschreeuwden.

Beneden in de diepte sloegen de naaiers en de snijders, al te gader, de beenen van onder het lijf en verdwenen, ik weet niet waar.

In een ommezien was de plaats ledig, de schreeuw-machine viel, na zijn vooiske, van zelve stil.

Niemand, zoo erg was men verschoten, dierf nog komen kijken. Mijn vriend grinnikte van voldaanheid, leutig.

Ik moest mijn buik vasthouden van het hevig, maar onderdrukt, lachen, want als een marmerblok, lag op mijn open mond, de door kalk bevuilde hand van mijn vriend, terwijl hij mij met gedempte stem dreigde:

— Houd uw muile, zeg ik, of ik werp U den mortel achterna!